

της Έφης Κ. Μπάσδρα*, στο ιστολόγιο [Λεφτεριά](#), 27.1.2017:

Η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ αποφάσισε τον Νοέμβριο του 2005 να ανακηρύξει την 27η Ιανουαρίου Διεθνή Ημέρα Μνήμης για τα θύματα του Ολοκαυτώματος από το ναζιστικό καθεστώς κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Η παρακάτω ιστορία, άκρως συγκινητική, συνέβη πριν περίπου τρία χρόνια.

Τότε, λοιπόν, καθώς αναζητούσα κάποιες πληροφορίες στο διαδίκτυο σχετικά με μία εκδήλωση στη Θεσσαλονίκη, εντελώς άσχετα, έπεσα πάνω στην ανακοίνωση της προβολής του ντοκιμαντέρ «Εκτός Ιστορίας» - "By-standing and standing-by" της Φ. Τερζίδου και παραγωγής Π. Κορτσάρη, στα πλαίσια της μνήμης του Ολοκαυτώματος, από το Ελληνικό Γυναικείο Εβραϊκό Μη κερδοσκοπικό φιλανθρωπικό Σωματείο Μπενώτ Μπεριτ "Ιουδηθ". Η υποσημείωση έγραφε: Η ταινία αναφέρεται στην διάσωση της εβραϊκής κοινότητας της Κατερίνης. Αυτό και μόνο ήταν ένα ισχυρότατο ερέθισμα να αναζητήσω τον χώρο και τον χρόνο προβολής του ντοκιμαντέρ. Πραγματικά, με την ευγενική πρόσκληση του συλλόγου "Μπενώτ" μου δόθηκε η δυνατότητα της παρακολούθησης του ντοκιμαντέρ σ' ένα κλειστό ακροατήριο που περιζωνόταν ασφυκτικά από μνήμες πόνου.

Η ταινία αρχίζει ξετυλίγοντας το κουβάρι της ιστορίας της εβραϊκής κοινότητας της Θεσσαλονίκης, με αναφορές και στις υπόλοιπες ελληνικές εβραϊκές κοινότητες. Οι ναζιστικές διώξεις και οι σκληρές εικόνες που αποτυπώνουν την εξόντωση του 96% του πληθυσμού της εβραϊκής κοινότητας της Θεσσαλονίκης, της αρχαιότερης εβραϊκής κοινότητας της Ευρώπης, δεν μπορεί παρά να προκαλέσουν αισθήματα τουλάχιστον λύπης στον ανεξάρτητο θεατή. Οικογένειες ολόκληρες ξεκληρίστηκαν οδηγούμενοι σε κρεματόρια, μανάδες έχασαν τα παιδιά τους, αδέρφια χωρίστηκαν και χάθηκαν για πάντα. Για λαούς όπως ο δικός μας με ιστορικό σπαρακτικών γενοκτονιών Ποντίων και θύμησες ξεριζωμών και προσφυγιάς, τέτοια παρόμοια γεγονότα σκαλίζουν μνήμες πόνου. Η εξόντωση της σημαντικότερης εβραϊκής κοινότητας της Ελλάδας ήταν σχεδόν ολοκληρωτική, αν σκεφτεί κανείς ότι υπερέβαινε ακόμη και αυτήν του Βερολίνου. Το ίδιο συνέβη σε όλες σχεδόν τις ελληνικές εβραϊκές κοινότητες.

Εκτός από μία!! Αυτή της Κατερίνης! Η άγνωστη ιστορία της διάσωσης της μικρότερης εβραϊκής κοινότητας στην Ελλάδα ξεδιπλώνεται μέσα από ένα σπάνιο φωτογραφικό και

αρχειακό υλικό και προσωπικές μαρτυρίες ανθρώπων που έζησαν τα γεγονότα.

«Πρόκειται για μία από τις ελάχιστες περιπτώσεις διάσωσης μιας ολόκληρης κοινότητας (και ίσως της πρώτης στην Ελλάδα- ακολούθησε μια παρόμοια προσπάθεια στη Χαλκίδα, κι αργότερα, το 1944, η πιο γνωστή διάσωση των Ελλήνων Εβραίων της Ζακύνθου)», αναφέρει η σκηνοθέτης.

Τριάντα τρία συνολικά άτομα, διασώζονται χάρις στην αυθόρμητη βοήθεια που πρόσφεραν επώνυμοι και ανώνυμοι Κατερινιώτες με κίνδυνο όχι μόνο της δικής τους ζωής αλλά και αυτής των παιδιών τους: άλλος καθυστέρησε την παράδοση ενός τηλεγραφήματος, άλλοι βρήκαν κάρα για τη μεταφορά τους στα κοντινά Πιέρια και σε γειτονικά χωριά, άλλοι τους έκρυβαν σε στάβλους, άλλοι τους προμήθευαν με τρόφιμα και ρούχα κατά τη διάρκεια της φυγής. Και όχι μόνον αυτό, αλλά επιστρέφοντας με το τέλος του πολέμου οι κατατρεγμένοι βρήκαν τα σπίτια τους και τα μαγαζιά τους να τους περιμένουν απείραχτα. Η σύγκριση με την γειτονική Θεσσαλονίκη θλιβερή και αποκαρδιωτική.

Με γέμισε με πολλή περηφάνια η πόλη μου και οι συμπατριώτες μου! Κάποιες κυρίες, μέλη του συλλόγου “Μπενώτ”, με μνήμες και καταγωγή από την Κατερίνη, με συγκίνηση μου εξιστόρησαν γεγονότα, ανέφεραν ονόματα, δήλωσαν ευγνωμοσύνη! “Χάρις στην αυταπάρνηση εκείνων των συμπατριωτών μας είμαστε εμείς σήμερα εδώ! Ευχαριστούμε!”.

Σας προτρέπω να αναζητήσετε και να δείτε το ντοκιμαντέρ. Γιατί φαίνεται πως υπάρχει τρανό φωτεινό παράδειγμα στην Κατερίνη για μίμηση και γι' αυτό υπάρχει και ελπίδα και φως. Εβδομήντα χρόνια πριν, σε μια μικρή και άσημη πόλη κάποιои, κόντρα στους ισχυρούς, με αυταπάρνηση, ρισκάροντας τη ζωή τους αποφασίζουν να κρύψουν, να σώσουν από το θάνατο τον γείτονα τους, τον συνάνθρωπο, και να διαφυλάξουν την περιουσία του. Έτσι απλά. Χωρίς υστεροβουλία και υπολογισμούς! Ανεξάρτητα από την καταγωγή του, τη θρησκεία του, τις πεποιθήσεις του. Άνθρωποι πιθανόν αγράμματοι, αλλά ανιδιοτελείς και κυρίως ανθρωπιστές! Το '42, στη μικρή επαρχιακή πόλη της Κατερίνης...

«...από τις ελάχιστες περιπτώσεις διάσωσης μιας ολόκληρης κοινότητας και ίσως της πρώτης στην Ελλάδα», συνεχίζει να ηχεί η φωνή της σκηνοθέτιδας...

* Η Έφη Κ. Μπάσδρα είναι καθηγήτρια στην Ιατρική Σχολή Αθηνών

Πηγή: [Ιστοσελίδα ΛΕΦΤΕΡΙΑ](#) , lefteria.blogspot.gr